

12 DEC 2000

**GRAPHIC-BASED PARTICIPATORY METHODOLOGY FOR
COMMUNITY DEVELOPMENT**

KITJAKAAN CHUAYCHUWONG

**A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF
THE REQUIREMENTS FOR THE DEGREE OF
MASTER OF ARTS
(ENVIRONMENT)
FACULTY OF GRADUATE STUDIES
MAHIDOL UNIVERSITY**

2000

ISBN 974-664-854-3

COPYRIGHT OF MAHIDOL UNIVERSITY

TH
K62g
2000
c.2
46223

3837100 SHEV/M : MAJOR : ENVIRONMENT; M.A. (ENVIRONMENT)
KEY WORDS : PARTICIPATORY COMMUNITY DEVELOPMENT / MIND MAP/
SIX THINKING HATS/ VISUAL FACILITATION

KITJAKAAN CHUAYCHUWONG : GRAPHIC-BASED PARTICIPATORY METHODOLOGY FOR COMMUNITY DEVELOPMENT. THESIS ADVISOR: THAWATCHAI BOONCHOTE, Ph.D., ILJAS BAKER, M. PHIL., ARAYAN TRANGARN, Ph.D., MANEEWAN PEWNIM, Ph.D. 145 p. ISBN 974-664-854-3

The main objective of this action research was to assess two tools that facilitate participatory community development in a Thai rural context.

The study was done in a village on the border of Huay Kha Khaeng Wildlife Sanctuary. There were 80 families living in the community with a total population of about 500. The research was a case study. It was conducted within 1999. The researcher applied Mind Map for one-on-one interviews with villagers and introduced Six Hats Thinking method to the same villagers for community meetings.

The findings from the study indicate that the application of Mind Map to reinforce the effectiveness of interviews facilitated clear communication and promoted a positive interpersonal atmosphere significantly. Part of the reason for the success of the tool was that it made the interviews less serious and more fun, a positive value in Thai society even when work is being done.

It is recommended that government officials and NGO development agencies receive training in visual communication tools like mind mapping.

The application of Six Hats Thinking was a failure due to the social and cultural context of the community at the time of the study - the community had recently been traumatized by a major scam involving both outsiders and community members and were unreceptive to the idea of community meetings. The community also expressed a strong belief that community development was primarily the responsibility of the government and that role of the villagers was more or less limited to carrying out government initiated projects. Their own efforts to initiate community changes appeared to arise only in response to a perceived crisis. A further factor to account for the failure of this tool was that villagers seemed to find the idea of separating thoughts from emotions (a crucial function of the tool) to be quite alien. Lastly, the failure might be attributed to the fact that the researcher had no authority to persuade the villagers to initiate discussions about community development.

Most of these factors should be considered where any intervention is planned by a careful selection of the village, by more in-depth preparation of the community, and by putting authoritative figures in the role of development facilitator. Both tools could be effective alternatives to enhance people's participation in community development and environmental management, especially if used by government officials who have direct contact with rural communities.

3837100 SHEV/M : สาขาวิชา : สิ่งแวดล้อม ; ศศ.ม. (สิ่งแวดล้อม)

กิจการ ช่วยชูวงศ์ : กระบวนการพัฒนาชุมชนด้วยความร่วมมือของสมาชิกชุมชน โดยใช้การวาดภาพช่วย (GRAPHIC-BASED PARTICIPATORY METHODOLOGY FOR COMMUNITY DEVELOPMENT). คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ : ธวัชชัย บุญโชติ, Ph.D., Iljas Baker, M.PHIL., อารยัน ตระหง่าน, Ph.D., มณีวรรณ ผิวนี้่ม, Ph. D. 145 หน้า. ISBN 974-664-854-3

งานวิจัยเชิงปฏิบัติการขั้นนี้ ดำเนินการเพื่อทดสอบประสิทธิภาพของกระบวนการที่สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาชุมชนโดยสมาชิกชุมชนเป็นหลัก. ผู้วิจัยนำกระบวนการทั้งสองไปใช้ในบริบทวัฒนธรรมไทย.

การวิจัยดำเนินการในหมู่บ้านซึ่งตั้งอยู่เขตการศึกษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง ซึ่งมีประชากรอยู่อาศัยราว 80 ครอบครัว มีสมาชิกในชุมชนรวมประมาณ 500 คน. การวิจัยเป็นแบบ กรณีศึกษา ดำเนินการในปี 2542. ผู้วิจัยได้ใช้การทำแผนที่ความคิด (Mind Map) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการสัมภาษณ์ประชาชนในชุมชน และได้เสนอวิธีประชุมที่ใช้กระบวนการ หมวก 6 ใบ คิด 6 แบบ (Six Hats Thinking) ให้สมาชิกชุมชนเดียวกันนี้ เพื่อใช้ร่วมกันวางแผนพัฒนาชุมชน.

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นศักยภาพของการใช้แผนที่ความคิด และการวาดภาพประกอบการสัมภาษณ์ ซึ่งช่วยให้การบันทึกข้อมูลมีประสิทธิภาพ เกิดการสื่อสารสองทางระหว่างผู้สัมภาษณ์และผู้ให้สัมภาษณ์มากขึ้น และบรรยากาศการสนทนาผ่อนคลายอย่างเห็นได้ชัด. รัฐและองค์กรพัฒนาควรนำเทคนิคการใช้ภาพ เช่น แผนที่ความคิด มาเป็นสื่อในการดำเนินกิจกรรมกลุ่ม โดยเริ่มจากการอบรมบุคลากรให้สามารถใช้เทคนิคลักษณะนี้ให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ.

การใช้กระบวนการ หมวก 6 ใบ คิด 6 แบบในชุมชนมีข้อจำกัดจากหลายปัจจัย. ประการหนึ่ง คือสถานการณ์ในชุมชน และวัฒนธรรมการรวมกลุ่มของสมาชิกชุมชน. ในระหว่างการวิจัย ชุมชนถูกแทรกแซงโดยกลุ่มคนนอกชุมชน ทำให้มีทัศนคติเชิงลบต่อการประชุมหมู่บ้าน. นอกจากนี้สมาชิกของชุมชนส่วนใหญ่เห็นว่าพัฒนาเป็นหน้าที่รับผิดชอบของภาครัฐ. การรวมตัวพัฒนาชุมชนโดยชุมชนเองมีขึ้นเฉพาะเมื่อเกิดภาวะวิกฤติเท่านั้น. ข้อจำกัดอีกประการหนึ่งที่ทำให้กระบวนการดังกล่าวไม่ประสบผลสำเร็จ คือแนวคิดที่ให้ผู้ร่วมประชุมแยกความคิดออกจากความรู้สึก ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในกระบวนการใช้ หมวก 6 ใบ คิด 6 แบบ. สมาชิกชุมชนเห็นว่าการแยกความคิดเป็นสิ่งที่ผิดธรรมชาติ. ประการสุดท้ายที่เป็นข้อจำกัดในการวิจัยคือการศึกษาที่ไม่มีบทบาททางสังคมที่จะสามารถเรียกประชุมสมาชิกชุมชนให้เข้าร่วมเริ่มปรึกษา และดำเนินกิจกรรมพัฒนาชุมชนได้.

ปัจจัยที่จำกัดการร่วมมือในการพัฒนา ดังกล่าวข้างต้น สามารถขจัดได้โดยการคัดเลือกชุมชนที่จะเข้าดำเนินการอย่างรัดกุม และควรมีกิจกรรมสำหรับเตรียมความพร้อมของชุมชน. การดำเนินการดังกล่าวควรมีบุคคลที่มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบเข้ามาเป็นผู้ส่งเสริมกระบวนการพัฒนาโดยชุมชนเพื่อชุมชน.

เครื่องมือทั้งสองเป็นกระบวนการที่นักพัฒนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งเจ้าหน้าที่ของรัฐ สามารถเลือกนำไปใช้ในการแสวงหาความร่วมมือกับชุมชน เพื่อพัฒนาชุมชนไปพร้อมๆ กับการจัดการสิ่งแวดล้อม และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ.